

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента **ГЕРМАНЮК ТАМАРИ АНДРІЇВНИ**, доктора медичних наук, професора ЗВО ВНМУ ім. М. І. Пирогова, на дисертаційну роботу **РУДЕНКО АНАСТАСІЇ АБДУКАРІМІВНИ** на тему: **«Оцінка медико-економічної ефективності програми профілактики гастроуденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією»**, представлену до захисту у разову раду ВНМУ ім. М.І. Пирогова ДФ 05.600.051, що утворена згідно наказу ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова № 54 від 27.05.2022 на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова № 8 від 26 травня 2022 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я».

1. СТУПІНЬ АКТУАЛЬНОСТІ ОБРАНОЇ ТЕМИ

Зі збільшенням тривалості життя людини, ймовірність одночасного розвитку захворювань різних органів та систем зростає, що призводить до виникнення низки запитань, які потребують вирішення. Проблема поліморбідності є однією з найскладніших в лікарській практиці. Взаємовплив захворювань та медикаментозний патоморфоз суттєво змінюють клінічну картину, перебіг захворювання та прояви ускладнень. Недосконала ефективність ведення пацієнтів з коморбідною патологією обґрунтовує актуальність обраної теми.

До початку ХХІ століття артеріальна гіпертензія (АГ) достатньо вивчена. Більше того, очевидним є той факт, що, маючи одну яскраву зовнішню ознаку – підвищений артеріальний тиск, есенціальна гіпертензія за своєю внутрішньою архітектурою різноманітна та багатогранна. Особливості перебігу АГ та її поєднання з іншими захворюваннями – одна з найпоширеніших тем для досліджень, однак, досі не вивченим залишається питання оцінки медико-економічної ефективності витрат на профілактику при поєднаних патологіях.

Питання економічної ефективності витрат на лікування пацієнтів з поліморбідними захворюваннями є важливим на сьогоднішній день. Так, одночасне лікування декількох різних захворювань може бути не результативним не лише в прогностичному плані, але і економічно не ефективним.

Фінансування превентивних заходів є одним з кращих методів ефективного розподілу витрат. Від продуктивності і масштабу превентивних заходів залежить, чи буде досягнений очікуваний результат.

Оскільки не вивченими є дані стосовно економічної ефективності програми профілактики гастроуденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією, проблема, яку дисертантка підняла в своїй роботі є цілком актуальною та своєчасною.

2. ОЦІНКА НАУКОВОГО РІВНЯ ДИСЕРТАЦІЇ І НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Дисертанткою проведено інформаційно-патентний пошук, в роботі проаналізовано 116 джерел зарубіжної і української літератури переважно за останнє десятиріччя, визначено пріоритет у дослідженні оцінки ефективності програми профілактики гастроуденіту. Відтак, у роботі коректно сформульована мета: науково обґрунтувати медико-економічну оцінку ефективності програми профілактики гастроуденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією.

Для реалізації поставленої мети були поставлені наступні завдання:

1. Провести системний аналіз вітчизняних та світових наукових досліджень щодо оцінки медико-економічної ефективності програми профілактики гастроуденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією за науковими публікаціями.

2. Розробити програму профілактики гастроуденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією.

3. Розробити нову теоретичну модель оцінки клініко-економічної ефективності запропонованої програми профілактики гастродуоденіту у хворих на есенціальну артеріальну гіпертензію на еквілібріумі максимізації очікуваних утиліт.

4. Провести оцінку ефективності запропонованої програми профілактики пацієнтів з есенціальною артеріальною гіпертензією за ризиком гастродуоденіту.

5. Оцінити ефективність запропонованої програми профілактики пацієнтів з есенціальною артеріальною гіпертензією за IECR (incremental cost – effectiveness ratio) та IBCR (incremental benefit – cost ratio).

Дисертанткою адекватно підібрані сучасні та високотехнологічні методи дослідження і аналізу даних:

Методи дослідження

1. Системного підходу та системного аналізу. Застосування вказаного методу дозволило системно представити проблеми профілактики гастродуоденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією.

2. Статистичний. Використання статистичного методу дослідження дозволило визначити обсяг спостережень, достовірність результатів, провести обґрунтування гіпотез та статистичних тестів.

3. Епідеміологічний. Даний метод допоміг в організації дослідження та створенні плану спостереження і основ вибірки.

4. Соціологічний. Застосування методу відбувалось на етапі збору даних щодо індивідуальних факторів ризику і медичних подій.

5. Метод статистичного моделювання за МСМС алгоритмами. Використаний для оцінки параметрів моделі.

6. Експертних оцінок. Використання методу експертних оцінок дозволило вивчити ефективність запропонованої програми профілактики гастродуоденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією.

7. Кривих виживання. Метод, що дозволив отримати очікувану різницю ризиків розвитку гастроуденіту внаслідок призначення програми профілактики.

Реалізація та програмне забезпечення: потужним сучасним драйвером імплементації ієрархічних мікст моделей, до яких відноситься модельна структура, є MCMC алгоритми. В роботі обраний найбільш відпрацьований і потужний Гіббс семплер.

Аналітичний програмний модуль написано мовою WinBUGS, що є аббревіатурою виразу BayesianinferenceusingGibbs (software). Розрахунок параметрів моделей здійснювався в середовищі пакету WinBUGS версії 1.4. Попередня підготовка даних, а також дослідження конвергенції в ланцюгах Маркова здійснена в середовищі математичної аналітичної системи R версії 3.1.0 на основі пакету CODA. Усі наведені графічні зображення теж створені в середовищі R (пакет GRAPHICS).

Отже, науковий рівень дисертації за поставленими завданнями і використаними методиками досліджень є передовим, сучасним і адекватним.

Проведений аналіз даних є повним і виконаний на сучасному рівні з використанням адекватно підібраних математичних і статистичних методів.

Отримані результати є достовірними і науково обґрунтованими.

За матеріалами дисертаційного дослідження написано 7 наукових праць, із них 4 повноцінні статті, 2 статті увійшли в наукометричні бази Scopus. Також результати роботи обговорювались на наукових конференціях у наукових спільнотах України, США.

3. НОВИЗНА ПРЕДСТАВЛЕНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ТА/АБО ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОВЕДЕНИХ ЗДОБУВАЧЕМ ДОСЛІДЖЕНЬ, ПОВНОТА ВИКЛАДУ В ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЯХ

Наукова новизна полягає в тому, що вперше в Україні:

1. Системно представлені проблеми профілактики гастроуденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією, які

проживають та лікуються на території України з залученням економічних механізмів.

2. Запропоновано адаптовану для населення України програму профілактики гастродуоденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією.

3. Розроблено теоретичну модель оцінки клініко-економічної ефективності запропонованої програми профілактики гастродуоденіту у пацієнтів з есенціальною артеріальною гіпертензією на еквілібріумі максимізації очікуваних утиліт.

4. НАУКОВА ОБҐРУНТОВАНІСТЬ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ, НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, СФОРМУЛЬОВАНИХ У ДИСЕРТАЦІЇ

Дана робота має чітко сформульовані мету і завдання. Дисертаційне дослідження проведене на основі коректної методології і вибудований коректний дизайн, який відповідає загальним принципам наукового пізнання і біоетичним принципам досліджень. Отримані результати, наукові положення і висновки ґрунтуються на чіткій методології, достатній кількості матеріалу, логічно впливають з поставлених завдань дослідження і є науково обґрунтованими. Групи сформовані коректно, що дозволяє проводити їх наступне статистичне порівняння. Методи збору даних, які використані в роботі, як і методи математичного аналізу та статистичної обробки відповідають поставленим завданням і є загально прийнятими методами для цього типу досліджень. Основні результати оцінки показують таргетні групи, для яких доцільно використовувати запропоновану програму профілактики. Всі результати є статистично значимими.

Вважаю, що отримані дисертанткою результати, наукові положення та висновки є значущими і науково обґрунтованими.

5. РІВЕНЬ ВИКОНАННЯ ПОСТАВЛЕНОГО НАУКОВОГО ЗАВДАННЯ, ОВОЛОДІННЯ ЗДОБУВАЧЕМ МЕТОДОЛОГІЄЮ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поставлені наукові завдання повністю розв'язані в дисертаційній роботі на високому науковому рівні. Для кожного завдання підібрані оптимальні підходи і проведені оцінки, які дозволили отримати максимальну кількість даних. В роботі для обробки отриманих даних використані як добре зарекомендовані стандартні методи, так і останні сучасні наробки інших наукових колективів, які дозволили провести всебічний аналіз. Дисертантка освоїла всі використані методики на високому рівні. Написане дисертаційне дослідження є документальним оформленням проведеної Руденко Анастасією Абдукарімівною роботи, написане на високому науковому рівні і доводить отримання кваліфікації, необхідної для сучасного дослідника.

6. ТЕОРЕТИЧНЕ І ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Результати даного дисертаційного дослідження розширюють наукове уявлення про клініко-економічну оцінку ефективності програми профілактики гастродуоденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією. Отримані дані експериментально і теоретично обґрунтовують гіпотезу дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження впроваджено в навчальний та науковий процеси кафедр фармації ВНМУ ім. М.І. Пирогова МОЗ України, організації і економіки фармації НУОЗ України ім. П.Л. Шупика МОЗ України та в роботу лікувального закладу КНП «ЦПМСД№5» м. Вінниці МОЗ України.

7. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ В ПРАКТИЦІ

Результати дисертаційного дослідження рекомендується надалі впроваджувати в науковий і навчальний процес медичних навчальних закладів, в курси соціальної медицини та організації охорони здоров'я, фармації, терапії, сімейної медицини та в рутинне використання закладів надання первинної медико-санітарної допомоги. Також рекомендовано оформити патент на теоретичну модель оцінки медико-економічної ефективності, яка представлена в роботі.

8. ВІДСУТНІСТЬ (НАЯВНІСТЬ) ПОРУШЕНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Внаслідок перевірки матеріалів дисертації Руденко Анастасії Абдукарімівни можна стверджувати, що відсутні ознаки академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації або фальсифікації, не виявлено маніпуляцій із алфавітом, пробілами, прихованим текстом. Рукопис дисертації було перевірено на наявність можливих порушень правил академічної доброчесності системою сервісу «StrikePlagiarism»: оригінальність тексту дисертаційної роботи склала 88%. Наявні співпадіння відповідають власним публікаціям, загальноживаними термінам і фразам, всі цитовані фрази містять посилання на відповідні першоджерела. Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням дисертантки, текст дисертації є оригінальним.

9. ВИСНОВОК ПРО ВІДПОВІДНІСТЬ ДИСЕРТАЦІЇ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ

Дисертаційна робота РУДЕНКО АНАСТАСІЇ АБДУКАРІМІВНИ на тему: «Оцінка медико-економічної ефективності програми профілактики гастродуоденіту у пацієнтів пенсійного віку з есенціальною артеріальною гіпертензією», що була подана на захист до разової ради ДФ 05.600.051 на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» є завершеною

самостійно виконаною науковою працею, яка вирішує актуальну задачу медицини, містить науково обґрунтовані результати, оформлені в чіткі лаконічні висновки, в яких описані цільові групи пацієнтів, для яких доцільне використання запропонованої програми профілактики. Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року. Методичний рівень, наукова новизна і практичне значення, рівень оприлюднення результатів рецензованої роботи відповідає вимогам до дисертацій ступеня доктора філософії згідно положень Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а здобувачка Руденко Анастасія Абдукарімівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я».

Рецензент,

доктор медичних наук,

професор,

кафедри фармації

ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Тамара ГЕРМАНЮК